

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 2. Vtrum imperare sit brutorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

per consultationem videatur; is qui habet *ὀνειδισμὸν*, statim peripicit an consilij conclusio sit bona, & ad finem idonea, minima quaeque notans. Idem potest facere dum se reflectit super conclusionem consilij proprii. Colligitur hoc ex Arist. 6. Ethic. cap. 10. ubi dicit, *τὸ ζῶν ἐν ἡμῶν, consistere in recte iudicando de his, de quibus est prudentia* (id est, de his de quibus iudicat prudentia) alio dicente. Hinc vocari aliquem *ὀνειδιστὴν & ἰσοβέρον*. Et lib. 1. Magnorum Moral. cap. 35. ait, eum dici *σοφῶν*; & habere *ὀνειδισμὸν*, qui potest consultare & recte iudicare minima quaeque perspicendo.

Quid *γνώμη*.

γνώμη autem apud Arist. non significat imperium, sicut neque apud vllum Auctorem: sed significat, *rectum iudicium aequi & boni*, vt expressè habetur 6. Ethic. c. 11. *Aequum & bonum est, quod cum in specie videatur esse contra legem ratione vniuersalitatatis ipsius, iudicio prudentis secundum rationis aequitatem definitur.* Vnde Aristoteles lib. 5. Ethic. cap. 10. ait, *τὸ ἐπιεικὲς*, id est, *aequum & bonum, esse correctionem legis*, quando ipsa deficit à recto, propter vniuersalitatē.

Quid *ἐπιεικεία*.

Circa hoc versatur virtus quaedam quae dicitur *ἐπιεικεία*. Nam vt Aristoteles docet ibidem, circa idem versantur *ἐπιεικεία & γνώμη*. Est enim *ἐπιεικεία*, voluntas seu amor aequi & boni (etsi hoc nomen etiam aliter sumi possit:) *γνώμη* verò, est rectum iudicium eiusdem. Itaque *γνώμη* est iudicium intellectus dirigens virtutem *ἐπιεικείας*, tamquam propria eius regula; non autem imperium à iudicio distinctum. Deinde *γνώμη* non versatur in omni materia, in qua prudentia, vt ipsi existimant: sed solum in ea quae legibus repugnare videtur, eò quòd sit contra tenorem verborum. Vide Arist. 1. 2. magnorum Moral. c. 1. & 2. vbi haec omnia expressè docet.

Responsio ad secundum argumentum.

Ad secundum, Respondeo negando maiorem: si enim ex parte intellectus deberet assignari propria ratio, cur voluntas hęc & nunc consentiat, ipsa non determinaret seipsam ad exercitiũ actus: quod est contra D. Tho. suprà, & contra communem sententiam Doctorum. Vnde vlteriũ seque- retur, voluntatem non esse liberam ad exercitiũ actus, quia totum exercitium penderet ab imperio intellectus: vt suprà ostensum, q. 9. a. 1. dub. 6.

10 Voluntatis consensum non esse fortuitum.

Neque ex his sequitur, voluntatem fortuitò consentire. Quia voluntas consentit ex proposito & intentione (qui enim consentit, intendit consentire, non alio actu, sed illo ipso quo consentit.) Fortuitum autem dicitur, quod præter intentionem accidit. Alioqui imperium quoque ipsum quando liberum est, fortuitò fiet. Nam idcò hęc & nunc est imperium, quia voluntas illud vult. Quòd si imperium & quicquid alius actus voluntarius, idcirco non est fortuitus, quia fit secundum voluntatis intentionem; multò minùs ipse actus voluntatis erit fortuitus, cum sit secundum intentionem sui ipsius, atque adeo sui ipsius intentio.

Fortuitum. Quid!

ARTICVLVS II.

Verum imperare sit brutorum?

Conclusio est; Imperare non est brutorum. Ratio est, quia bruta non possunt seipsa vel alia ordinare ad aliquid agendum cum quadam motiua significatione. 11

ARTICVLVS III.

Verum vsus precedat imperium?

Prima Concl. vsus quo quis vtitur ratione consultando & iudicando de medijs, est prior imperio, quo quis imperat executionem. Probat; Quia iste vsus rationis est prior electione; consilium enim & iudicium præcedunt electionem: electio autem est prior imperio: ergo iste vsus rationis est prior imperio. 12

Secunda Concl. vsus quo quis vtitur potentia exequente vel medijs, vt subsunt potentia exequenti, est posterior imperio. Probat; quia imperium antecedit executionem: vsus autem non antecedit executionem; sed eam includit: ergo imperium antecedit vsum.

Vbi notandum est Primò, si nomen Imperij accipiat pro illa locutione qua quis seipsum hortatur ad rem deliberatam & electam aggrediendam: sic quando interuenit, antecedit ipsum vsum. 13

Secundò, si accipiat pro actu voluntatis efficaci, ex quo sequitur executio: sic non distinguitur seipsa ab vsu actiuo. Et interdum neque ab electione; nempe quando electio respicit medium cum omnibus circumstantijs vt hic & nunc exequendum. Idem enim actus est quo hic & nunc volo fumere medicinam; & quo moueo membra ad eam fumendam; & quo vtor ipsdem membris & medicinâ. Quatenus enim per illum actum volo medicinam hanc præ aliâ, dicitur *Electio*: quatenus habet vim mouendi membra, dicitur *Imperium*. Vt verò membrorum motus iam actu ei iungitur, dicitur *Vsus actiuus* membrorum & medicinae. Priùs tamen naturâ habet rationem imperij, quàm habeat rationem vsus; nam habet vim mouendi antequam actu moueatur potentia executiua. Atqui non habet rationem vsus actiuui, nisi dum potentia executiua mouetur; vt rectè hic D. Tho. ergo, &c.

Tertiò, Si nomen Imperij accipiat pro iudicio seu dictamine prudentiae, quo praescribit quid agendum sit: sic imperium quoddam antecedit electionem, quoddam sequitur electionem, sed antecedit vsum. Nam iudicium sequens ex consilio, est dictamen prudentiae quo prudentia dirigit electionem: vnde necessariò præcedit electionem. Quòd si in electione non sint determinatae circumstantiae, cum quibus medium est exequendum, vt tempus, locus, modus, &c. opus est alio iudicio, quo hæc determinentur: quod est necessarium ad prudentem vsum mediõrum. Vnde hoc iudicium præcedit vsum, sed sequitur electionem.